

Elementaire praktijk van de Kostencalculatie

Niveau 4
PDB

Mariëlle de Kock

 Noordhoff Uitgevers

UITGEVERIJ EDUCATIEF

ELEMENTAIRE PRAKTIJK VAN DE KOSTENCALCULATIE

Niveau 4 (PDB)

Leerboek

Mariëlle de Kock

Noordhoff Uitgevers Groningen/Houten

Ontwerp binnenwerk: Aly Pepping, Thesinge

Ontwerp omslag: www.gerhardvisker.nl

Omslagillustratie: © iStock

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan: Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB Groningen, e-mail: info@noordhoff.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die desondanks onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich aanbevolen.

0 / 15

© 2015 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Houten, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische veelevoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN (ebook) 978-90-01-86798-0

ISBN 978-90-01-86797-3

NUR 782

Woord vooraf

In dit boek probeer ik duidelijk te maken dat inzicht in de kosten en de opbrengsten voor een onderneming van groot belang is. De opbrengsten van de onderneming moeten uiteindelijk hoger zijn dan de kosten. Zonder winst is de onderneming niet levensvatbaar. De cijfers die de financiële administratie aanlevert, vertellen een spannend verhaal over het verleden, het heden en de toekomstverwachtingen van een onderneming. Zij zijn allesbehalve saai en helemaal niet eng, om maar eens twee vooroordelen te noemen die over cijfers en administreren in het algemeen de ronde doen.

Om het verhaal te lezen, moeten we kunnen rekenen en administreren. Vandaar dat dit boek begint met een algemeen hoofdstuk over administreren, waarna een hoofdstuk volgt over de meest gebruikte rekenregels en -methodes. Daarna verdiepen we ons in de kosten. We stellen vast welke kostenposten er zijn. Hierna kunnen we uitrekenen hoe hoog deze kosten zijn. De volgende stap is het toekennen van de kosten aan de producten of diensten die de onderneming levert. Een kostprijs geeft een mooie indicatie van de verkoopprijs die de onderneming aan het product of de dienst moet toekennen om aan het einde van het jaar winst te maken. Hoeveel producten of diensten de onderneming moet verkopen om uit de 'rode' cijfers te komen, is de afsluiting van dit boek.

Rekenen is, net als boekhouden, prachtig om te doen en om er een boek over te mogen schrijven is net zo geweldig. Maar alleen had ik het nooit gekund. Daarom wil ik deze plek gebruiken om een aantal mensen speciaal te bedanken. Allereerst Akke Noordhuis voor al haar positieve en snelle commentaar tijdens het schrijven van de diverse hoofdstukken. Zij hield mij met beide benen op de grond. Otto Venema en Angeniet Bos-Bijma van Noordhoff Uitgevers bedank ik voor hun vertrouwen in mij en voor alle ondersteuning. Als laatste wil ik Hans Slabbekoorn van Markus Verbeek Praehp bedanken, die gedurende vele jaren mijn steun en toeverlaat is geweest. Zonder jullie was het nooit gelukt.

De vakken Kostencalculatie en Financiering komen met ingang van 1 januari 2016 in de plaats van de vakken Kostprijscalculatie en Bedrijfseconomie, om zo te kunnen aansluiten bij het gewijzigde examenprogramma PDB dat is opgesteld door de Nederlandse Associatie voor Examinering.

Bij dit boek hoort ook een werkboek. Hierbij is geprobeerd om zo veel mogelijk het niveau van de vraagstelling op het examen aan te houden.

De uitwerkingen komen op de website www.kostencalculatieniveau4.noordhoff.nl van Noordhoff Uitgevers.

Almere, voorjaar 2015
Mariëlle de Kock

Inhoud

- Studiewijzer 6
- 1 Plaats van kostencalculatie in het administratieve proces 8
 - 1.1 Boekhouding 10
 - 1.2 Calculatie 14
 - 1.3 Belang van inzicht in de kosten 15Samenvatting 18
Kernbegrippen 19
 - 2 Rekenvaardigheden 20
 - 2.1 Rekenniveaus 22
 - 2.2 Percentages en promillages 24
 - 2.3 Verhoudingen 28
 - 2.4 Vergelijkingen 29Samenvatting 32
Kernbegrippen 33
 - 3 Inkoopkosten 34
 - 3.1 Kortingen op het gewicht 36
 - 3.2 Kortingen en opslagen op de prijs 39
 - 3.3 Vreemde valuta 45
 - 3.4 Berekening inkoopkosten 47Samenvatting 50
Kernbegrippen 51
 - 4 Kosten duurzame productiemiddelen 52
 - 4.1 Afschrijvingskosten 54
 - 4.2 Interestkosten 60
 - 4.3 Complementaire kosten 62
 - 4.4 Berekening economische levensduur 63
 - 4.5 Resultaat bij verkoop duurzame productiemiddelen 65Samenvatting 68
Kernbegrippen 70
 - 5 Kostprijsberekening met behulp van de delingscalculatie 72
 - 5.1 Constante kosten 74
 - 5.2 Variabele kosten 77
 - 5.3 Berekening tarieven 79
 - 5.4 Integrale kostprijs = absorptie costing (AC) 81
 - 5.5 Variabele kostencalculatie = direct costing (DC) 84
 - 5.6 Vergelijken absorptie costing met direct costing 87Samenvatting 91
Kernbegrippen 92

6	Kostprijsberekening met behulp van de opslagmethode	94
6.1	Directe kosten	96
6.2	Indirecte kosten	97
6.3	Berekening opslagen	99
6.4	Kostprijs/voorcalculatie	103
	Samenvatting	106
	Kernbegrippen	107
7	Resultaatbepaling	108
7.1	Verkoopresultaat	110
7.2	Bedrijfsresultaat	112
7.3	Aansluiting tussen verkoopresultaat en bedrijfsresultaat	114
7.4	Resultaat voor en resultaat na belasting	116
7.5	Resultaat eenmanszaak	118
	Samenvatting	120
	Kernbegrippen	121
8	Break-evenomzet en -afzet	122
8.1	Dekkingsbijdrage/ contributiemarge	124
8.2	Break-evenberekeningen	125
8.3	Aanverwante berekeningen	128
	Samenvatting	132
	Kernbegrippen	133
	Illustratieverantwoording	134
	Register	135
	Over de auteur	137

Studiewijzer

Dit boek is bedoeld voor cursisten die examen gaan doen voor het onderdeel Kostencalculatie van de studie PDB (Praktijkdiploma Boekhouden). De onderwerpen sluiten aan bij de exameneisen van de Nederlandse Associatie voor Examinering, die gaan gelden met ingang van 1 januari 2016.

Natuurlijk is het belangrijk om alle exameneisen af te dekken, zodat iedereen goed voorbereid naar het examen gaat. Maar het streven is dat de lezers de magie van het rekenen in het algemeen en kostencalculatie in het bijzonder gaan ontdekken. Door kostencalculatie gaat de wereld van de ondernemers voor ons open. Hierdoor gaan we beter begrijpen waarom sommige zaken zijn zoals ze zijn en waarom ondernemers doen wat ze doen.

Tegenwoordig hoeven we in het dagelijks leven weinig te rekenen. De moderne kassasystemen rekenen het wisselgeld al voor ons uit en voor andere berekeningen zijn er rekenmachines, smartphones, tablets en computers om ons te helpen. Op zich heel makkelijk, maar het heeft ook een keerzijde. Rekenen en het omgaan met getallen leert ons verbanden te herkennen tussen diverse grootheden en vergroot ons inzicht in bijna alles.

De opzet van het boek is dan ook als volgt:

- We beginnen in hoofdstuk 1 met de plaatsbepaling en het belang van de kostencalculatie voor de ondernemer in het algemeen en de winst-en-verliesrekening in het bijzonder.
- Vervolgens nemen we in hoofdstuk 2 de grondbeginselen van het rekenen kort door. We kunnen namelijk niet aan kostencalculatie beginnen, voordat we de rekenregels weer goed in het hoofd hebben.
- Daarna wordt een tweetal belangrijke kostenposten van de ondernemer behandeld, namelijk de inkoopkosten (hoofdstuk 3) en de afschrijvingskosten (hoofdstuk 4).

We hebben nu alle benodigde voorkennis opgedaan om de belangrijkste berekeningen van een ondernemer te kunnen gaan maken.

- We beginnen met het berekenen van de kostprijs van het product of de dienst die de onderneming levert. Dat kan op diverse manieren (hoofdstuk 5 en 6).
- Daarna stellen we in hoofdstuk 7 vast welke resultaten de onderneming over een bepaalde periode heeft gehaald en hoe de diverse resultaten met elkaar samenhangen.

- Tot slot bekijken we in hoofdstuk 8 wanneer de onderneming uit de rode cijfers komt. Anders gezegd: wat zijn de minimale afzet en omzet die een onderneming moet halen om levensvatbaar te zijn?

Meer informatie kun je vinden op de bijbehorende website
www.kostencalculatieniveau4.noordhoff.nl.

1 Plaats van kostencalculatie in het administratieve proces

IN DIT HOOFDSTUK

- 1.1 Boekhouding
- 1.2 Calculatie
- 1.3 Belang van inzicht in de kosten

INLEIDING

In dit hoofdstuk gaan we zien dat kostencalculatie een onderdeel is van het gehele administratieve proces. Boekhouden en financieel rekenen horen bij elkaar, vullen elkaar aan en kunnen gewoon niet zonder elkaar. Hierdoor is kostencalculatie niet alleen erg belangrijk, maar ook uitdagend en inzichtverhogend voor boekhouden.

1.1 Boekhouding

boekhouding

Voor een onderneming is het, net als voor iedereen, van belang om inzicht te hebben in de financiële situatie. Om dit te bereiken, houdt de onderneming een boekhouding bij. Een boekhouding is een vastlegging van alle financiële feiten die zich in de onderneming voordoen. Uit de boekhouding komen twee belangrijke financiële overzichten voort, namelijk de balans en de winst-en-verliesrekening.

balans

bezittingen

debetkant

creditkant

schulden

eigen vermogen

Balans

Periodiek wordt er vanuit de boekhouding een balans opgesteld. Dit is een overzicht van alle bezittingen en schulden die de onderneming op een bepaalde datum heeft. Bezittingen zijn zaken die een onderneming in eigendom heeft en die worden gebruikt om de activiteiten van de onderneming uit te voeren. Bezittingen staan op de debetkant (links) van de balans. De creditkant (rechts) van de balans geeft aan hoe de bezittingen van de onderneming zijn gefinancierd. Schulden bestaan uit geld dat geleend is en moet worden terugbetaald. Een gezond bedrijf heeft altijd meer bezittingen dan schulden. Omdat een balans (een oud woord voor weegschaal) altijd in evenwicht moet zijn, ontstaat er aan de creditkant een saldogpost. Deze saldogpost noemen we Eigen vermogen. Het eigen vermogen geeft de waarde aan van de onderneming op een bepaalde datum, bijvoorbeeld 01-07-2015. Een balans ziet eruit als in figuur 1.1.

Figuur 1.1 **Balans**

Debet	Balans	per 01-07-2015	Credit
Bezittingen		Eigen vermogen Schulden	
	Evenwicht		Evenwicht

Als zich financiële feiten voordoen, verandert de balans. Denk bijvoorbeeld aan de aanschaf van een nieuwe computer, waarvoor we een factuur ontvangen. Op dat moment heeft de onderneming meer bezit, want er staat een nieuwe computer in het bedrijf, maar ook zijn de schulden met hetzelfde bedrag toegenomen, want we moeten de factuur nog betalen. De bezittingen nemen toe, de schulden nemen met hetzelfde bedrag toe en daardoor blijft het eigen vermogen hetzelfde, aangezien een balans altijd in evenwicht moet blijven. De balans is dus een momentopname.

Winst-en-verliesrekening

Het eigen vermogen stijgt als de onderneming winst maakt. Door winst te maken, wordt de onderneming meer waard. Maakt de onderneming verlies, dan daalt het eigen vermogen en wordt de onderneming minder waard. Om nu gedurende een periode van een maand, kwartaal of jaar te zien wat er met het eigen vermogen gebeurt en waarom, wordt er gelijktijdig met de balans ook een winst-en-verliesrekening (W&V-rekening) opgesteld. Hierop worden de kosten en opbrengsten van de onderneming in een bepaalde periode zichtbaar. Kosten zijn die uitgaven in een onderneming waardoor het bezit niet toeneemt of een schuld niet afneemt. Denk hierbij aan de loonkosten. Elke maand moet de onderneming aan de medewerkers hun loon uitbetalen. Hierdoor neemt het bezit aan bankgeld af, maar er komt niets voor in de plaats. Kosten staan debet op de W&V-rekening. Opbrengsten zijn ontvangsten die hoger zijn dan de kosten die erbij horen. Opbrengsten horen bijna altijd bij de verkopen. Een goede ondernemer verkoopt zijn product tegen een zodanige prijs dat alle eigen kosten worden goedgemaakt en er ook nog iets wordt verdiend. Opbrengsten staan credit op de W&V-rekening. Als in een bepaalde periode de opbrengsten hoger zijn dan de kosten, dan wordt er winst gemaakt. Maar als in diezelfde periode de kosten hoger zijn dan de opbrengsten, dan wordt er verlies geleden. De W&V-rekening lijkt op de balans en ziet eruit als in figuur 1.2.

winst-en-verliesrekening

kosten

opbrengsten

Figuur 1.2 **Winst-en-verliesrekening**

Debet	W&V-rekening	1e halfjaar 2015	Credit
Kosten (Winst 1e halfjaar)			Opbrengsten (Verlies 1e halfjaar)
	Evenwicht		Evenwicht

Eigenlijk geeft de W&V-rekening de verklaring van de wijziging in het eigen vermogen in een bepaalde periode. We laten dit zien aan de hand van voorbeeld 1.1.

Voorbeeld 1.1

Onderneming Marko heeft een overzicht gemaakt van de bezittingen en schulden van de onderneming per 01-01-2015 en 01-07-2015:

	01-01-2015	01-07-2015
Inventaris	€ 15.000	€ 14.000
Voorraad goederen	€ 30.000	€ 32.000
Debiteuren	€ 12.000	€ 17.500
Bank	€ 1.500	€ roodstand van 1.000
Kas	€ 250	€ 300
Crediteuren	€ 18.500	€ 17.000
Overige korte schulden	€ 5.750	€ 6.000

In het eerste halfjaar van 2015 werden de volgende kosten gemaakt en opbrengsten behaald:

	1E HALFJAAR 2015
Huurkosten	€ 12.000
Loonkosten	€ 30.000
Afschrijvingskosten	€ 1.000
Algemene kosten	€ 2.500
Inkoopprijs verkopen	€ 49.200
Opbrengst verkopen	€ 100.000

Gevraagd

- 1 Stel de balansen op per 01-01-2015 en 01-07-2015.
- 2 Bereken het resultaat over het eerste halfjaar 2015 via vermogensvergelijking.
- 3 Geef inzicht in het resultaat door de W&V-rekening op te stellen over het eerste halfjaar van 2015.

Uitwerking*Ad 1*

Debet	Balans	per 01-01-2015	Credit
Inventaris	€ 15.000	Eigen vermogen	€ 34.500
Voorraad goederen	€ 30.000	Crediteuren	€ 18.500
Debiteuren	€ 12.000	Overige korte schulden	€ 5.750
Bank	€ 1.500		
Kas	€ 250		
	<u>€ 58.750</u>		<u>€ 58.750</u>

Debet	Balans	per 01-07-2015	Credit
Inventaris	€ 14.000	Eigen vermogen	€ 39.800
Voorraad goederen	€ 32.000	Crediteuren	€ 17.000
Debiteuren	€ 17.500	Overige korte schulden	€ 6.000
Kas	€ 300	Bank	€ 1.000
	<u>€ 63.800</u>		<u>€ 63.800</u>

Ad 2

Eigen vermogen per 01-07-2015:	€ 39.800
Eigen vermogen per 01-01-2015:	<u>€ 34.500</u>
Winst 1e halfjaar 2015	€ 5.300

Ad 3

Debet	W&V-rekening	1e halfjaar 2015	Credit
Inkooprijks verkopen	€ 49.200	Opbrengst verkopen	€ 100.000
Huurkosten	€ 12.000		
Loonkosten	€ 30.000		
Afschrijvingskosten	€ 1.000		
Algemene kosten	€ 2.500		
Winst 1e halfjaar	€ 5.300		
	<u>€ 100.000</u>		<u>€ 100.000</u>

De winst die ontstaat bij het opstellen van de W&V-rekening is gelijk aan de winst die wij onder ad 2 in voorbeeld 1.1 hebben berekend via de vermogensvergelijking. De posten op een W&V-rekening worden daarom ook wel de hulprekeningen van het eigen vermogen genoemd.

hulprekeningen van het eigen
vermogen

Wij houden ons in dit boek slechts indirect bezig met boekhouden. Dit onderwerp wordt uitvoerig behandeld in de boeken *Elementair Boekhouden* (niveau 3) en *Elementaire praktijk van de Bedrijfsadministratie* (niveau 4).

➤ Bij deze paragraaf horen de opgaven 1.1 tot en met 1.8 van het werkboek.

1.2 Calculatie

calculatie

Boekhouden is dus het vastleggen van alle financiële feiten die zich in een onderneming voordoen. Het rekenen met de cijfers die uit de boekhouding komen, noemen we calculatie. Deze berekeningen kunnen diverse doelen hebben. Aan de hand van de cijfers van de balans kunnen we berekenen of de onderneming wel aan al haar verplichtingen kan voldoen, of de klanten wel op tijd betalen, hoelang de goederen in de winkel liggen, maar ook of het wel de moeite waard is om deze onderneming te voeren. Periodiek moet de onderneming berekeningen maken ten behoeve van derden. Denk hierbij vooral aan de Belastingdienst. Er zijn aangiftes voor loonbelasting (als er personeel is), omzetbelasting (als de onderneming onder de Wet op de omzetbelasting valt) en vennootschapsbelasting (als de onderneming een nv of bv is). Voor het handelsregister van de Kamer van Koophandel moet aan het einde van het boekjaar een jaarrekening worden opgesteld. Ook is het zinvol om regelmatig de cijfers van de onderneming af te zetten tegen die van de brancheorganisatie om te kunnen zien of de onderneming het beter of slechter doet dan de concurrentie. Veel van genoemde berekeningen leren we in het boek *Elementaire praktijk van de Financiering* (niveau 4).

In dit boek houden wij ons bezig met berekeningen met cijfers die uit de W&V-rekening komen. Daarbij hebben we met name de kosten onze aandacht. De kosten die er zijn, bepalen hoe hoog de opbrengsten moeten zijn. Want alleen als de opbrengsten hoger zijn dan de kosten, maakt de onderneming winst.

1.3 Belang van inzicht in de kosten

Voorbeeld 1.1 laat zien dat het resultaat dat een onderneming haalt in een bepaald boekjaar, afhankelijk is van de kosten en opbrengsten in dat jaar. Dit is de verklaring voor het belang van calculatie. Om winst te kunnen maken, moet de ondernemer ernaar streven om de kosten zo laag en de opbrengsten zo hoog mogelijk te houden.

kostenbeheersing

Kostenbeheersing is moeilijk, maar wel heel belangrijk. Belangrijk omdat kostenbeheersing direct invloed heeft op het resultaat dat wordt behaald. Moeilijk omdat de onderneming op de kosten beperkt invloed heeft. Denk hierbij aan huur. Om de onderneming te kunnen uitoefenen, wordt er vaak een pand gehuurd en huur betaald. Aan huurkosten ontkomt de onderneming dan niet, maar wel kan zij ernaar streven om deze huurkosten zo laag mogelijk te houden door periodiek huurprijzen in diverse gebieden met elkaar te vergelijken of door met de verhuurder te onderhandelen over huurverlaging. Hetzelfde geldt voor de personeelskosten. Loonbedragen liggen meestal vast in cao's (collectieve arbeidsovereenkomsten) en ook de bijkomende sociale lasten worden geregeld in wetten en uitvoeringsbesluiten. Daar kan de onderneming weinig aan veranderen. Wel kan zij regelmatig beoordelen of er niet te veel personeel in dienst is en of de samenstelling van het personeelsbestand – oud / jong, hoogopgeleid / lager opgeleid – nog wel juist is.

omzet

Waar de onderneming veel meer invloed op kan uitoefenen, zijn de opbrengsten. Verreweg het grootste deel van de opbrengsten wordt gevormd door de omzet. Omzet bestaat altijd uit: verkochte hoeveelheid \times verkoopprijs. De onderneming moet dus zoveel goederen en/of diensten verkopen tegen een bepaalde prijs, dat alle kosten worden goedgehaakt en er ook nog wat overblijft als winst. De taak van de onderneming is dus tweeledig. Enerzijds moet er een goede verkoopafdeling zijn waardoor er zo veel mogelijk goederen en/of diensten worden verkocht. Want het product kan nog zo mooi zijn en de organisatie nog zo goed, als er geen verkopen plaatsvinden, zal de onderneming toch ten onder gaan. Anderzijds moet de verkoopprijs goed worden vastgesteld. De basis voor deze berekening wordt gevormd door de kosten, want de verkoopprijs moet minstens alle kosten goedmaken. Deze berekeningen noemen we kostenrekening. In voorbeeld 1.2, waarbij we uitgaan van de cijfers van voorbeeld 1.1, geven we daar een voorbeeld van.

kostenrekening

Voorbeeld 1.2

Voor onderneming Marko is voor het eerste halfjaar 2015 de volgende W&V-rekening opgesteld:

Debet	W&V-rekening	1e halfjaar 2015	Credit
Inkoopprijs verkopen	€ 49.200	Opbrengst verkopen	€ 100.000
Huurkosten	€ 12.000		
Loonkosten	€ 30.000		
Afschrijvingskosten	€ 1.000		
Algemene kosten	€ 2.500		
Winst 1e halfjaar	€ 5.300		
	€ 100.000		€ 100.000

In het eerste halfjaar zijn 20.000 producten verkocht. Voor het tweede halfjaar is begroot:

- dat er ook 20.000 producten zullen worden verkocht.
- dat de inkoopprijs van de goederen stijgt naar € 2,50 per stuk.
- dat de huurkosten stijgen met € 100 per maand.
- dat de algemene kosten met € 100 dalen.
- dat de overige kosten hetzelfde blijven als in het eerste halfjaar.

Ook eist de directie dat er € 6.000 winst wordt gemaakt in het tweede halfjaar.

Gevraagd

Wat moet de verkoopprijs worden, uitgaande van deze begrote cijfers en de eis van de directie?

Uitwerking

Winst is altijd het verschil tussen opbrengsten en kosten.

Totale opbrengst	$20.000 \times \text{verkoopprijs}$	€	+ 102.000**
Totale kosten:			
- Inkoopprijs verkopen	$20.000 \times 2,50$	€ 50.000	
- Huurkosten*	6×2.100	€ 12.600	
- Loonkosten		€ 30.000	
- Afschrijvingskosten		€ 1.000	
- Algemene kosten	$2.500 - 100$	€ 2.400	
		€	- 96.000
Winst		€	6.000

* De huurkosten waren $12.000/6 = € 2.000$ per maand. De huur gaat met € 100 omhoog en wordt € 2.100.

** De totale opbrengst = $96.000 + 6.000 = € 102.000$.

De verkoopprijs moet voor het tweede halfjaar worden vastgesteld op $102.000/20.000 = € 5,10$.

Natuurlijk kan de verkoopprijs niet onbeperkt worden verhoogd. Dan bestaat de kans dat de onderneming zich uit de markt prijst of anders gezegd dat de klanten naar de concurrent gaan. Kostencalculatie is de basis voor de berekening van de verkoopprijs en daardoor voor de beslissing of het de moeite waard is om dit product of deze dienst aan te bieden.

➤ **Bij deze paragraaf horen de opgaven 1.9 tot en met 1.11 van het werkboek.**

Samenvatting

- ▶ Boekhouden is het vastleggen van financiële feiten in de administratie. Door regelmatig uit de gegevens van de boekhouding een balans op te maken, krijgen we inzicht in de bezittingen, schulden en het eigen vermogen van een onderneming op een bepaald moment.
- ▶ Om een uitspraak te kunnen doen over de veranderingen in het eigen vermogen gedurende een bepaalde periode, maken we de winst-en-verliesrekening (W&V-rekening) op. Hierop worden de kosten en opbrengsten getoond en wordt zichtbaar of er winst of verlies is gemaakt in die periode.
- ▶ Calculatie is het rekenen met de cijfers die zijn vastgelegd in de boekhouding. Deze berekeningen geven onder andere inzicht in de financiële gezondheid van het bedrijf en de resultaten die gemaakt zijn, maar ze kunnen ook worden gemaakt voor derde partijen.
- ▶ Omdat een onderneming de kosten niet altijd kan beïnvloeden, is kostenbeheersing moeilijk. Toch is dit belangrijk, aangezien de kosten direct invloed hebben op de hoogte van de winst.
- ▶ De opbrengsten moeten zodanig zijn, dat alle kosten van de onderneming worden goedgemaakt en er ook nog winst wordt gemaakt. Dit vraagt om een goede verkooporganisatie en een goede verkoopprijs. Deze laatste wordt vastgesteld door middel van kostencalculatie.

Kernbegrippen

Balans	Een overzicht van de bezittingen, schulden en het eigen vermogen op een bepaald moment.
Bezittingen	Zaken die een onderneming in eigendom heeft en die worden gebruikt om de onderneming te voeren.
Boekhouding	Een vastlegging van alle financiële feiten die zich in de onderneming voordoen.
(Bruto)winst	Het verschil tussen de ontvangsten voor een goed/dienst en de kosten die erbij horen.
Eigen vermogen	De waarde van de onderneming op een bepaald moment, vastgesteld door de berekening bezittingen – schulden.
Kosten	Uitgaven in een onderneming waardoor het bezit niet toeneemt of een schuld niet afneemt.
Kostenbeheersing	Het streven naar het zo laag mogelijk houden van de kosten van een onderneming.
Kostencalculatie	Berekeningen waarbij rekening wordt gehouden met alle kosten van een onderneming ten behoeve van het vaststellen van de verkoopprijs.
Omzet	Verkochte hoeveelheid × verkoopprijs.
Schulden	Bestaan grotendeels uit geld dat geleend is en moet worden terugbetaald.
W&V-rekening	Een overzicht van de kosten, de opbrengsten en het resultaat in een bepaalde periode.